

НАЦІОНАЛЬНИЙ БАНК УКРАЇНИ ТА ЙОГО РОЛЬ У РЕАЛІЗАЦІЇ ГРОШОВО-КРЕДИТНОЇ ПОЛІТИКИ У ВОЄННИЙ ЧАС

©2022 ДОРОШЕНКО Н. О., КРАВЧЕНКО С. С.

УДК 336.711
JEL Classification: G21

Дорошенко Н. О., Кравченко С. С.

Національний банк України та його роль у реалізації грошово-кредитної політики у воєнний час

У статті досліджено мету, методи й інструменти грошово-кредитної політики Національного банку України. Визначено, що НБУ є основною уповноваженою державною інституцією в Україні, що відповідає за планування та реалізацію грошово-кредитної політики. Грошово-кредитна політика є комплексом заходів у галузі грошового обігу та кредиту, які покликані забезпечити стабільність грошової одиниці України за рахунок впровадження регламентованих законом засобів і методик. Встановлено, що ключовим елементом національної економіки країни виступає фінансовий сектор, його життєдіяльність забезпечує сталий розвиток економіки, створення та розподіл фінансових ресурсів і послуг, накопичення інвестиційного капіталу, а також покращення макроекономічних і монетарних показників. У скрутних умовах сьогодення, таких як: зростання інфляції, знищення транспортної інфраструктури, бізнесу, зменшення посівних територій, блокування портів, девальвація гривні, зростання бюджетного дефіциту, питання монетарного регулювання стають надзвичайно актуальними. Війна в економіці країни стала складним викликом для Національного банку в питаннях вдосконалення та підлаштування діючої грошово-кредитної політики, пошуку інноваційних механізмів для її реалізації. Проведення активної зовнішньої політики, залучення коштів від МВФ, Світового та Європейського банків, відкриття спеціального рахунку для задіяння коштів фізичних осіб – це частина інструментів, які використовує НБУ в умовах війни. З іншого боку, тиск на світову спільноту направлений на припинення торговельних відносин із країною-агресором, сприяння мінімізувати будь-які залучення коштів у бюджет РФ, таким чином позбавляючи їх можливості фінансувати війну. Також важливим інструментом є аналіз світового досвіду країн у питаннях вирішення післявоєнної кризи та перейняття їх інструментів і механізмів відтворення економіки – все це має на меті дана стаття.

Ключові слова: Національний банк, грошово-кредитна політика, управління, інструменти, методологія, підходи.

DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-0712-2022-2-140-144>

Рис.: 1. **Бібл.:** 13.

Дорошенко Надія Олександрівна – кандидат економічних наук, доцент кафедри фінансів та кредиту, Харківський національний університет ім. В. Н. Каразіна (майдан Свободи, 4, Харків, 61022, Україна)

E-mail: DoroshenkoN@icloud.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6652-710X>

Кравченко Світлана Сергіївна – магістрант, Харківський національний університет ім. В. Н. Каразіна (майдан Свободи, 4, Харків, 61022, Україна)

E-mail: kravc57@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2479-3562>

UDC 336.711
JEL Classification: G21

Doroshenko N. O., Kravchenko S. S. NBU and Its Role in the Implementation of Monetary and Credit Policy in Wartime

The article examines the purpose, methods and tools of the monetary and credit policy of the National Bank of Ukraine. It is determined that the NBU is the main State-authorized institution in Ukraine, which is responsible for planning and implementing monetary and credit policy. Monetary and credit policy is a complex of measures in the field of money circulation and credit, which are intended to ensure the stability of the monetary unit of Ukraine due to the introduction of regulated by law funds and techniques. It is established that the financial sector is the key element of the national economy; its vital functions ensure the sustainable development of the economy, the creation and distribution of financial resources and services, the accumulation of investment capital, as well as the improvement of macroeconomic and monetary indicators. In today's harsh conditions such as: rising inflation, destruction of transport infrastructure, decline of business, reduction of sown areas, blockade of ports, devaluation of the UAH, growth of the budget deficit, issues of monetary regulation are becoming extremely important. The war projected on the country's economy, has become a difficult challenge for the National Bank in improving and adjusting the current monetary and credit policy, finding innovative mechanisms for its implementation. Carrying out an active foreign policy, attracting funds from the IMF, the World and European Banks, opening a special account to raise funds from individuals - these are some of the tools used by the NBU in wartime. On the other hand, the pressure on the world community is aimed at ending trade relations with the aggressor country, helping to minimize any attraction of funds into the Russian budget, thus depriving them of the opportunity to finance the war. Another important tool is the analysis of the world experience of countries in resolving the postwar crisis, and the adoption of their tools and mechanisms for economic recovery - all this is the purpose of this article.

Keywords: National Bank, monetary and credit policy, management, tools, methodology, approaches.

Fig.: 1. **Bibl.:** 13.

Doroshenko Nadiia O. – Candidate of Sciences (Economics), Associate Professor of the Department of Finance and Credit, V. N. Karazin Kharkiv National University (4 Svobody Square, Kharkiv, 61022, Ukraine)

E-mail: DoroshenkoN@icloud.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6652-710X>

Kravchenko Svitlana S. – Graduate Student, V. N. Karazin Kharkiv National University (4 Svobody Square, Kharkiv, 61022, Ukraine)

E-mail: kravc57@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2479-3562>

Вступ. Національний банк України виступає головним органом державного регулювання макроекономічних процесів за допомогою грошово-кредитних методів, від імені держави він координує діяльність банківської системи в цілому, бере активну участь у становленні нових економічних відносин.

Зараз ми бачимо пристосування до нових реалій всієї банківської системи після вторгнення військ Російської Федерації на територію України, повної зупинки роботи підприємств, на території яких ведуться активні бойові дії, блокаду портів, масове переміщення українських громадян в Європейські країни і не тільки, зменшення посівних територій та неможливість проведення сільськогосподарських робіт, та ще дуже велика кількість «капостей» заподіяних війною. У такий скрутний час роль центрального банку має вирішальний вплив на стабільність грошової одиниці, надійність банківських установ, дієвість платіжно-розрахункового механізму, що загалом визначає ефективність функціонування та «гнучкість» банківської системи в складні часи, що є важливим фактором усунення негативних наслідків для економіки країни та держави в цілому.

Основною функцією Національного банку України є забезпечення стабільності грошової одиниці України. Згідно із Законом України «Про Національний банк України» НБУ є: центральним банком держави, емісійним центром, валютним органом, банком банків, органом банківського нагляду, банком уряду, організатором міжбанківських розрахунків.

Аналіз діяльності НБУ та дослідження інструментів його впливу на грошово-кредитну політику країни в нинішніх економічних умовах є необхідним для прийняття ефективних рішень у загострених кризових умовах. Також підкреслимо важливість перейняття досвіду інших країн, які пройшли цей складний післявоєнний шлях (Грузія, Південна Корея, Японія), дослідження їх економічних інструментів і технологій.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Теоретико-методологічним і практичним аспектам грошово-кредитної політики НБУ, пошуку дієвих рішень стосовно управління банками присвятили свої дослідження багато вітчизняних і закордонних вчених, а саме: Долан Е., Стельмах В., Каєтнік Г., Мазур А., Кубай О., Ветрова І., Міщенко С., Люзяк М., Бартош О. та ін.

Метою дослідження є: аналіз діяльності НБУ та його ролі в грошово-кредитній політиці України; оцінка впливу діяльності НБУ в період воєнного стану щодо стабілізації ситуації, що склалася; дослідження досвіду інших країн із подібною ситуацією, перейняття їх інструментів і механізмів відтворення економіки.

Виклад основного матеріалу. Основною уповноваженою державою інституцією в Україні, що відповідає за планування та реалізацію грошово-кредитної політики, виступає Національний банк України. В Конституції України наголошено на тому, що Рада НБУ самостійно планує та затверджує «Основні засади грошово-кредитної політики» на кожний рік та здійснює контроль за її проведенням. Центральні банки країн, які мають ринкову економіку, використовують досить широкий набір інструментів для грошово-кредитного регулювання. Інструментам грошово-кредитної політики є певні регулятивні заходи, котрі перебувають в абсолютному підпорядкуванні Центральному банку, однозначно контролюються ним, використання яких має вплив на пріоритетні напрями грошово-кредитної політики.

Відповідно до ст. 99 Закону України «Про Національний банк України», грошово-кредитна політика – комплекс заходів у сфері грошового обігу та кредиту, спрямованих на забезпечення стабільності грошової одиниці України через використання визначених Законом засобів і методів. Другою пріоритетною ціллю є сприяння фінансовій стабільності, у тому числі стабільності банківської системи, якщо це не перешкоджає досягненню і підтриманню цінової стабільності.

Третьою ціллю є сприяння додержанню стійких темпів економічного зростання та підтримка економічної політики Кабінету Міністрів України за умови, що це не перешкоджає виконанню перших двох цілей. Відповідно до статті 1 Закону України «Про Національний банк України» цінова стабільність – збереження купівельної спроможності національної валюти шляхом підтримання в середньостроковій перспективі (від трьох до п'яти років) низьких, стабільних темпів інфляції, що вимірюються темпом споживчих цін [1].

Банківська система перебуває в постійному русі, і перманентні кількісні та якісні зміни у діяльності банківських установ відповідають сучасним потребам процесу кредитно-фінансового обслуговування суб'єктів ринку. Повномасштабне вторгнення Російської Федерації на територію нашої суверенної держави стимулювало розробку нових інструментів та заходів боротьби та підтримки фінансової системи України. Окрім звичних інструментів грошово-кредитної політики НБУ, які зазначені на рис. 1, було розроблено також низку антикризових заходів

Перша реакція НБУ на військове вторгнення російських окупантів – була фіксація обмінного курсу та запровадження контролю за рухом капіталу. А саме з 24 лютого заборонено інвестиції та репатріацію доходів компаній за кордон, іноземну валюту можна придбати лише для опла-

ти критичного імпорту і лише у безготівковій формі, згідно з Постановою Правління НБУ № 18 від 24.02.2022 року «Про роботу банківської системи в період запровадження воєнного стану» [2]. Було заборонено купівлю іноземних

цінних паперів, поповнення закордонних брокерських рахунків, гру в казино, виведення коштів на закордонні рахунки для конвертації гривні та фіксації курсу. Під час війни це непродуктивний вивід капіталу.

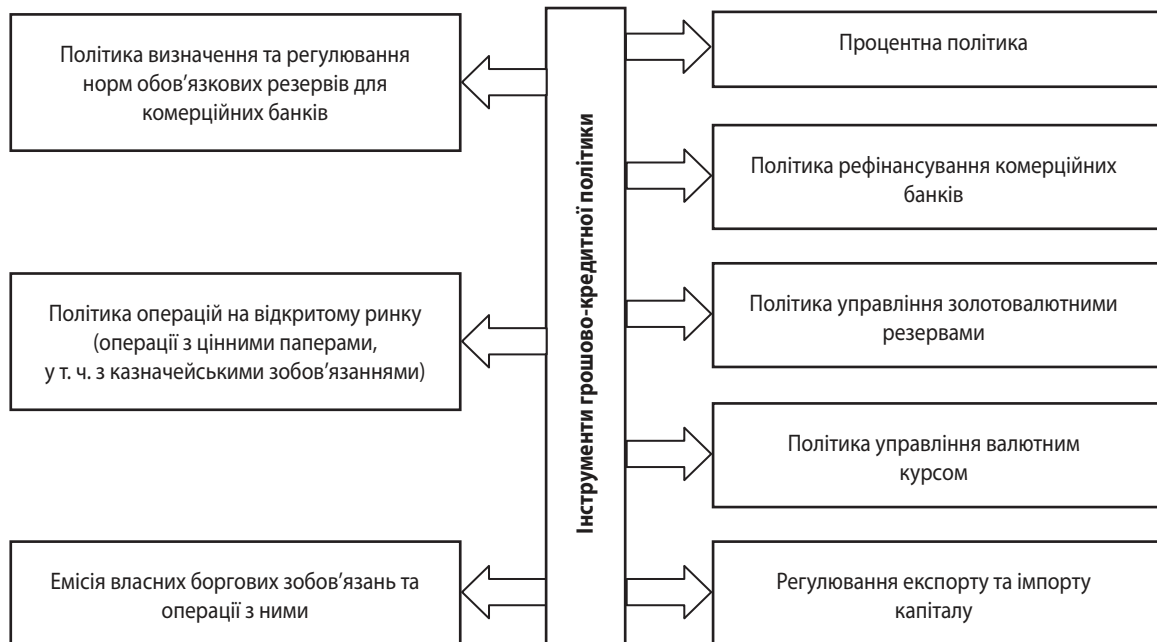

Рис. 1. Ключові інструменти грошово-кредитної політики

Джерело: сформовано авторами на основі [9; 10]

Ці рішення допомогли пом'якшити удар та запобігти паніці на фінансовому ринку. Оскільки прогноз тривалості війни у різних джерелах відрізняється і можливий варіант довготривалого протистояння, важливим фактором є побудова стійкої економічної політики в умовах воєнного стану. До того ж закінчення військових дій окупанта на території держави не буде означати миттєве вирішення проблем у сфері фінансів. Ми вважаємо, не варто розраховувати на пом'якшення обмежень у найближчий час, лише після того як фінансова система запрацює у повному обсязі притаманних їй функцій.

Окрім обмінного курсу валюти, також увагу потрібно приділити навантаженню на державні фінанси й управління державним боргом. Незважаючи на дерегуляцію з боку держави та зменшення податкового та адміністративного навантаження на бізнес, згідно з Законом України від 15.03.2022 № 2120-IX «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо дії норм на період дії воєнного стану» (містить кардинальні зміни щодо єдиного податку, зменшення ПДВ та акцизу на пальне, податкові стимули для великого бізнесу та благодійності), що дозволяє залишати більше грошей в обороті та мати ресурс на подолання викликів, бізнес відновлюється повільно, а надходження в бюджет значно нижчі, ніж у довоєнні часи [3].

Потрібно зазначити професійний рівень захисту нашої кіберспільноти від DDoS атак. Завдячуючи коронакризі і кібератакам 2014 року, кризовий план включав у себе сценарії захисту від DDoS атак, а коронакриза, своєю

чергою, стимулювала перехід у цифрову сферу. Потужна кібератака була нанесена 15 лютого на низку порталів державних установ, включаючи провідні банки – Приватбанку та Ощадбанку. Вже після сьомої вечора портали функціонували в штатному режимі. Як зазначає Секретар Ради національної безпеки Сергій Демидюк: «Працювали суб'єкти кібербезпеки не лише України, а й країн-партнерів, зокрема США та європейських держав». Також 21 лютого Верховна Рада ухвалила закон «Про хмарні послуги», який запрацює восени, тому у разі захоплення або знищення під час війни даних на серверах вони будуть збережені за допомогою хмарних технологій [12; 13].

Відновлення кредитування в умовах воєнної агресії відбувається за рахунок програм уряду щодо компенсації процентних витрат, тому результат можна вважати задовільним. Національний банк ініціював зміни до законодавства, які передбачали зниження регуляторних нормативів, зокрема достатності капіталу та ліквідності. Таким чином, банки мають можливість продовжувати кредитувати навіть при не вигідних для них умовах, коли вони будуть зазнавати збитків. Як зазначає Голова НБУ Кирило Шевченко, на 1 квітня надали додатково кредитів на 12,8 млрд грн. Це 15 % приросту кредитного портфеля за попередній рік, у якому державні банки продемонструвати рекордний приріст. Звісно, в першу чергу кредитуються великі державні компанії оборонної промисловості та енергетичної сфери. За час дії воєнного стану банки надали майже 8 тисячам підприємств та ФОП понад 28 млрд грн кредитів, у тому числі 17 млрд грн надано агропідприємствам для прове-

дення посівної кампанії. Загальний обсяг підписаних за програмою угод станом на 27 травня перевищив 117 млрд грн, підтримкою скористалися понад 42 тис. підприємств та ФОП. Наразі банки щотижнево надають 3–4 млрд грн кредитів бізнесу, і ці темпи постійно зростають [4].

Одним із найбільш неочікуваних та спірних інструментів став факт підвищення облікової ставки в 2,5 разу до 25 % річних. Як пояснив на брифінгу, оприлюднюючи відповідну ухвалу, голова НБУ Кирило Шевченко, суттєве збільшення ставки рефінансування разом з іншими заходами допоможе зберегти від знецінення гривневі доходи і заощадження громадян, збільшити привабливість активів у гривні та знизити тиск на валютний ринок. Нацбанк же тепер матиме більше можливостей забезпечувати курсову стабільність і стримувати інфляційні процеси в умовах війни [11].

Але це також означає, що депозити тепер будуть дорожчими – за місяць-півтора ставки за ними збільшаться до 20 % у гривнях. Кредити також подорожчають, ставки за ними зростуть щонайменше до 25 %. Про плани нарощування кредитування реального сектора економіки, про які в Україні говорили останніми роками, можна буде на невизначений час забути. За винятком державних програм «5,7,9 %» і пільгового кредитування придбання першого житла. Ці програми працюватимуть. І за доступ до їхнього ресурсу буде величезна боротьба. Решта кредитних програм наразі зупиняться. Більш прибутковими стануть українські ОВДП, також на певний час буде стабілізація курсу гривні. Адже існуватиме попит на гривню для інвестування у згадані фінансові інструменти. Але, з огляду на те, що ситуація зараз дуже непрогнозована й унікальна, складно робити навіть середньостроковий прогноз стосовно того, до яких глобальних зрушень це призведе.

Найактуальнішим зараз є питання поповнення державного бюджету, оскільки не для кого не секрет, що війна це – неймовірно дорого. І видатки нашої держави на комплексний захист та підтримку економіки, за інформацією від глави Уряду Дениса Шмигала, становлять близько 2 млрд гривень щодня. За ініціативою НБУ для залучення коштів було відкрито спецрахунок на допомогу армії, з якого станом на 30 травня 2022 року було перераховано на військові потреби 17 млрд грн. Ці кошти надходили як від громадян та підприємств України, так і від міжнародної спільноти (зокрема, зі США, Великої Британії, Німеччини, Швеції, Фінляндії, Канади, Болгарії, Гонконгу та ще багатьох країн світу). Весь світ з нами! Також потрібно зауважити, що залучаються кошти від викупу військових ОВДП, що в мирний час заборонено. Станом на 26 травня портфель військових облігацій власності Національного банку становить 120 млрд грн [5].

Важливим є те, що НБУ веде не тільки внутрішню політику, а також тісно співпрацює із світовими організаціями. Зараз ведуться активні переговори щодо залучення коштів від МВФ, Світового банку. Національний банк зараз працює над розширенням фінансової підтримки, насамперед, за двома напрямками. Перший – це фінансування через своп-лінії. Вже підписано угоду з Національним банком Польщі, ведуться перемовини з іншими центробанками та міжнародними організаціями. Другий – це фінансування

через передавання Україні спеціальних прав запозичення (СПЗ). Вже проведено зустріч з представниками низки країн, щоб реалізувати цей варіант [8].

Також велика надія залишається на кошти, залучені від заморожених активів російських банків (МР Банк та Промінвестбанк), що 25 лютого закінчили «паразитувати» на українських ринках, коли НБУ відкликав свою ліцензію. Згідно з даними НБУ близько 26 млрд грн може бути спрямовано в бюджет держави у результаті цієї націоналізації активів [6]. Вагомою допомогою є відкриття Європейським Союзом та країнами Великої сімки повного доступу до їх ринків без імпорتنних мит на українські товари протягом року.

Війна триває, і кожного дня залучаються кошти на оборону держави, це є першочерговою ціллю – підтримка армії. Але також кожного дня боротьба ведеться і в тилу, оскільки економічна стабільність є не менш важливим фактором. Відомо, що 15 цивільних осіб утримують одного військовослужбовця, якщо зупиниться економіка країни – буде програна війна. Тому важливо аналізувати наявну ситуацію та прогнозувати подальший розвиток економіки країни на підставі геополітики, сировинних можливостей, земельних ресурсів, стану банківської сфери та ще багатьох чинників.

Як показує міжнародний досвід країн, що виходили з післявоєнної кризи, головними факторами є:

- розробка внутрішньої та міжнародної економічної політики, яка доцільна конкретній державі;
- визначення пріоритетних галузей та напрямків розвитку, науково-технічний прогрес;
- зовнішня допомога, залучення коштів;
- реалізації структурних реформ, спрямованих на оновлення та нарощування виробництва та торгівлі, підвищення продуктивності праці, зайнятості, посилення цінової стабільності;
- боротьба з корупцією [7].

Висновки. Найголовнішим результатом I кварталу поточного року можна вважати те, що фінансова система України в сучасних воєнних умовах є інституційно спроможною, забезпечує грошовий обіг, не допустила паніку на фінансових ринках, як це сталося у 2014 році. В цей раз це було більш передбачувано, але не менш жахливо. Здійснюється виплата пенсій, стипендій, соціальних виплат і зарплат, продовжує збільшуватися кредитний портфель.

Загалом проведене дослідження дозволяє стверджувати, що для банківського сектора ці інструменти виявилися дієвими. Актуальною проблемою залишається, звісно, повернення територій у тому числі посівних, людського капіталу, портів, залучення коштів від зовнішніх організацій, зниження облікової ставки НБУ до рівня, який встановлюють розвинуті країни, наразі неможливо, нами запропоновано розробити спеціальні програми лояльності для комерційних банків, які кредитують підприємства, що зазнали втрат. Таке кредитування доцільно здійснювати через державні банки з метою мінімізації банківських ризиків, використовуючи індивідуальний підхід до кожного позичальника з метою уникнення шахрайства і зловживань.

Вже зараз ми поступово прокладаємо свій шлях до нашого майбутнього. На жаль, ціна вступу до Євросоюзу

для нас є дуже високою, за час повномасштабного вторгнення РФ ми довели, що гідні членства в європейській спільноті та відстоюємо ідентичні цінності. Українці мають право на свободу та будуть захищати це право!

ЛІТЕРАТУРА

1. Про Національний банк України : Закон України від 20.05.1999 № 679-XIV. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/679-14>
2. Про внесення змін до постанови Правління Національного банку України від 24.02.2022 № 18 «Про роботу банківської системи в період запровадження воєнного стану» // Національний банк України. URL: https://bank.gov.ua/ua/legislation/Resolution_24022022
3. Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо дії норм на період дії воєнного стану : Закон України від 15.03.2022 № 2120-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2120-20#Text>
4. Кирило Шевченко: Економіка почала пристосовуватися до війни. URL: <https://www.epravda.com.ua/publications/2022/04/8/685423/>
5. Офіційний сайт НБУ. За три місяці повномасштабної війни Нацбанк «надрукував» вже 120 мільярдів гривень. URL: <https://www.epravda.com.ua/rus/news/2022/05/26/687482/>
6. Уряд підтримав пропозицію НБУ націоналізувати активи Сбербанку і Промінвестбанку. URL: <https://finbalance.com.ua/news/uryad-pidtrimav-propozitsiyu-nbu-natsionalizuvati-aktiv-i-sberbanku-i-prominvestbanku/amp>
7. Іванов С. В. Економічне відновлення і розвиток країн після збройних конфліктів та воєн. Економіка України / Economy of Ukraine. 2019. No. 1 (686). URL: <http://er.dduvs.in.ua/bitstream/123456789/6678/1/Економічне%20відновлення%20і%20розвиток%20Україн%20після%20збройних%20конфліктів%20та%20воєн%20невтрачені%20можливості%20для%20України.pdf>
8. Голова Національного банку України: Втрати України у війні з Росією становлять 50 % ВВП. URL: <https://www.asahi.com/ajw/articles/14619106>
9. Про Національний банк України : Закон України від 20.05.1999 № 679-XIV. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/679-14>
10. Люзник М. Е., Бартош О. М. Інструменти грошово-кредитної політики НБУ та їх вплив на депозитний і кредитний ринки. *Ефективна економіка*. 2011. № 12. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=838>
11. НБУ підвищив облікову ставку з 10 % до 25 %. URL: <https://www.epravda.com.ua/news/2022/06/2/687741/>
12. Про хмарні послуги : Закон України від 17.02.2022 № 2075-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2075-20#Text>
13. Інтерв'ю з Сергієм Ніколайчуком, заступником Голови Національного банку України «Стрес-тестування для банків стало важливим елементом підготовчої роботи для забезпечення стійкості». URL: <https://home.kpmg/ua/uk/home/media/press-releases/2022/05/stres-testuvannya-dlya-bankiv-stalo-vazhlyvyim-elementom-pidhotovchoyi-roboty-dlya-zabezpechennya-stiykosti.htm>

REFERENCES

- “Holova Natsionalnoho banku Ukrainy: Vtraty Ukrainy u viini z Rosieiu stanovliat 50 % VVP” [Head of the National Bank of Ukraine: Ukraine’s Losses in the War with Russia are 50% of GDP]. <https://www.asahi.com/ajw/articles/14619106>
- “Interviu z Serhiem Nikolaichukom, zastupnykom Holovy Natsionalnoho banku Ukrainy «Stres-testuvannya dlia bankiv stalo vazhlyvyim elementom pidhotovchoi roboty dlia zabezpechennia stiykosti»” [Interview with Serhiy Nikolaychuk, Deputy Chairman of the National Bank of Ukraine «Stress Testing for Banks Has Become an Important Element of Preparatory Work to Ensure Stability»]. <https://home.kpmg/ua/uk/home/media/press-releases/2022/05/stres-testuvannya-dlya-bankiv-stalo-vazhlyvyim-elementom-pidhotovchoyi-roboty-dlya-zabezpechennya-stiykosti.html>
- Ivanov, S. V. “Ekonomiche vidnovlennia i rozvytok krain pislia zbroinykh konfliktiv ta voien” [Economic Recovery and Development of Countries After Armed Conflicts and Wars]. *Economy of Ukraine*. 2019. <http://er.dduvs.in.ua/bitstream/123456789/6678/1/Економічне%20відновлення%20і%20розвиток%20Україн%20після%20збройних%20конфліктів%20та%20воєн%20невтрачені%20можливості%20для%20України.pdf>
- “Kyrylo Shevchenko: Ekonomika pochala prystosovuvatsia do viiny” [Kyrylo Shevchenko: The Economy Began to Adapt to the War]. <https://www.epravda.com.ua/publications/2022/04/8/685423/>
- [Legal Act of Ukraine] (1999). <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/679-14>
- [Legal Act of Ukraine] (1999). <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/679-14>
- [Legal Act of Ukraine] (2022). https://bank.gov.ua/ua/legislation/Resolution_24022022
- [Legal Act of Ukraine] (2022). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2075-20#Text>
- [Legal Act of Ukraine] (2022). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2120-20#Text>
- Liuzniak, M. E., and Bartosh, O. M. “Instrumenty hroshovo-kredytnoi polityky NBU ta yikh vplyv na depozytnyi i kredytnyi rynky” [Instruments of Monetary Policy of the NBU and Their Impact on the Deposit and Credit Markets]. *Efektivna ekonomika*. 2011. <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=838>
- “NBU pidvyshchiv oblikovu stavku z 10% do 25%” [NBU Increased the Discount Rate from 10% to 25%]. <https://www.epravda.com.ua/news/2022/06/2/687741/>
- “Ofitsiinyi sait NBU. Za try misiatsi povnomasshtabnoi viiny Natsbank «nadrukuvav» vzhe 120 miliardiv hryven” [The Official Website of the NBU. During the Three Months of the Full-scale War, the National Bank Has Already «Printed» 120 Billion Hryvnias]. <https://www.epravda.com.ua/rus/news/2022/05/26/687482/>
- “Uriad pidtrymav propozitsiyu NBU natsionalizuvaty aktyvy Sberbanku i Prominvestbanku” [The Government Supported the NBU’s Proposal to Nationalize the Assets of Sberbank and Prominvestbank]. <https://finbalance.com.ua/news/uryad-pidtrimav-propozitsiyu-nbu-natsionalizuvati-aktiv-i-sberbanku-i-prominvestbanku/amp>

Стаття надійшла до редакції 03.04.2022 р.